

Gausz Ildikó – Pap Kornélia

Egyetemtörténeti műhely Szegeden

Az SZTE Klebelsberg Kuno Könyvtárának Egyetemi Gyűjteménye¹

A Klebelsberg Könyvtár Egyetemi Gyűjteményének küldetése: gyűjteni, feldolgozni, szolgáltatni és megőrizni mindazon dokumentumokat, amelyek a Szegedi Tudományegyetem (SZTE) múltjával és jelenével kapcsolatba hozhatók, és amelyek a jövő nemzedékének is értékes adalékokkal szolgálhatnak. Ennek megfelelően gyűjtőkörébe fényképek, sajtóközlemények, monográfiák (amelyeknek szerzője vagy tárgyköre az egyetemhez kapcsolható), disszertációk és tárgyi emlékek tartoznak. Ezekre épülve a gyűjtemény aktívan bekapcsolódik az egyetem történetére vonatkozó tájékoztató munkába, különféle egyetemtörténeti kiadványok összeállításába, évfordulós kiállítások installálásába, tárgyi emlékek felkutatásába. A gyűjtemény könyvállománya nem különül el egy helyen, nagyrészt a könyvtár raktáraiban található, így az érdeklődők számára nem szabadon hozzáférhető. Az egyéb dokumentumok használata szintén korlátozott feltételekhez kötött, ugyanakkor az előzetes tájékozódást több elektronikus adatbázis segíti. Ezek a következők.

A fényképadatbázis² jelenleg az egyetem szegedi éveivel (1921-től) köthető felvételeket tartalmaz, amelyek egyetemi eseményeket, épületeket, professzorokat és munkatársakat idéznek meg. Az adatbázis többek között lehetővé teszi a nevesíthető fotográfusokra és személyekre történő keresést is. A találati halmazban megjelenő személynevek fényképes beazonosítását könnyíti az alapértelmezett „címkés” formátumról a „képszöveg” formátumra való átállítás. Ekkor a kurzort a névre vagy a képen látható személyre mozgatva az adatbázis összepárosítja ezeket. A fényképek köre folyamatosan bővül, tervbe vettük a kolozsvári időszakról napjainkig tartó állományfrissítését is.

A cikkadatbázis³ az egyetemre vonatkozó híryanagot dolgozza fel, alapvetően szegedi sajtóorgánumok és hírportálok tudósításain keresztül. A *Délmagyarország* napilapban megjelent írások számbeli fölénye miatt kiválóan kapcsolható a könyvtár által létrehozott *DélmagyArchív*hoz, amelyen keresztül a fellelt cikkek teljes szöveggel is elérhetők. A projekt létrejöttét a Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Kuno Könyvtára, a Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár, valamint a Lapcom Zrt., a *Délmagyarország* napilap jelenlegi kiadója közötti együttműködés tette lehetővé. A jelenleg 1970-ig elérhető, de folyamatosan bővülő digitális állomány hatalmas lendületet adhat az egyetemtörténeti kutatásokhoz.

A disszertációs adatbázis⁴ gyűjtőköre az egyetemhez benyújtott és az egyes karok által beküldött egyetemi doktori (1997-ig), kandidátusi (1997-ig) és PhD értekezések (1997-től). Az adatbázis 2011. január 31-én lezárult, az ezután született dolgozatokat egyetemi

¹ A gyűjtemény elérhetősége: <http://www.bibl.u-szeged.hu/klgy/egy/> [2016.06.07.]

² A fényképadatbázis elérhetősége: <http://bodza.bibl.u-szeged.hu:9802/sztegy> [2016.06.07.]

³ A cikkadatbázisok elérhetősége: http://corvina.bibl.u-szeged.hu/cgi-bin-akos/cikk_input.pl [2016.06.07.], továbbá <http://dm.ek.szte.hu/> [2016.06.07.]

⁴ A disszertációs adatbázis elérhetősége: http://corvina.bibl.u-szeged.hu/cgi-bin-akos/diss_input.pl [2016.06.07.]

határozat alapján a *Contenta Doktori Repozitórium* gyűjti. A disszertációk raktárból való kikérés után a szakolvasói terekben felügyelet mellett olvashatók.

A *Contenta Doktori Repozitórium*⁵ a fenti adatbázis szerves folytatása. Az SZTE Szenátusának döntése értelmében 2010. április 2-től – a doktori eljárás részeként – kötelezően ide kerülnek feltöltésre a PhD-értekezések. A könyvtár folyamatosan pótolja a korábban készült, de még nyilvánosságra nem hozott disszertációk digitalizálását és feltöltését. A dolgozatok online szabadon hozzáférhetőek, illetve a könyvtárba eljuttatott papíralapú változatok helyben is olvashatók.

A könyvtár digitalizálási projektje keretében jött létre továbbá az *UnivHistória*⁶, a Szegedi Tudományegyetemhez és jogelődjeihez köthető egyetemtörténeti kiadványok (folyóiratok, évkönyvek, tanulmányi és vizsgaszabályzatok etc.) adatbázisa, amely teljesszöveges keresést és hozzáférést biztosít.

* * *

A Klebelsberg Könyvtár egykori professzorainak emlékezetét a hagyatéki anyagok befo gadásával, sőt, esetenkénti felkutatásával is törekszik ápolni. Az 1921-ben alapított szegedi egyetemi könyvtár állománya részben éppen ezeken az alapokon jött létre, hiszen a Kolozsvárról Szegedre áttelepült oktatók a városba hozták szellemi hagyatékuk menthető részét, így alapozva meg egy teljesen új bibliotéka felállítását. Eme kollektívoknak köszönhetően számos felbecsülhetetlen értékű dokumentum enged bepillantást a szegedi egyetem múltjába, ezzel is forrásanyagot szolgáltatva az *Évfordulós Professzori Pantheon* címmel rendezett időszaki kiállítássorozathoz.

Jelen tanulmányban két unikális hagyatéki anyag kerül bemutatásra. Mind tudományos, mind egyetemtörténeti szempontból kiemelkedik Márki Sándor (1853–1925) történészprofesszor magán- és hivatalos irattára, kutatásaihoz kapcsolódó jegyzetei, oktatási szemléltető anyagai és rektorsága alatti pontos kimutatásai. Hasonló jelentőségű Szent-Györgyi Albert, Szeged Nobel-díjas tudósának hagyatéka, amely meghatározó értékkel bír mind a Szegedi Tudományegyetem, mind Szeged város szempontjából.

Márki Sándor hagyatéka

A korabeli magyar hatóságok bár nem segítették a 25.000 kötetes könyvtár és nagymennyiségű kéziratos anyag Kolozsvárról való kimenekítését, de szegedi egyetemi kinevezése után a professzor ide szállíttatta ezeket. A végül idekerült közel 10.000 kötet között olyan egyetemtörténeti adalékok, évkönyvek, almanachok, egyetemi iratanyagok gazdagították az állományt, amelyek jelenleg is a könyvtár Egyetemi Gyűjteményében kapnak helyet. A számos forráskiadvány lehetőségét magában rejtő, közel 350 tételből álló személyes iratanyag a Régi Könyvek Tárának hagyatékaik között került elhelyezésre. (1. kép)

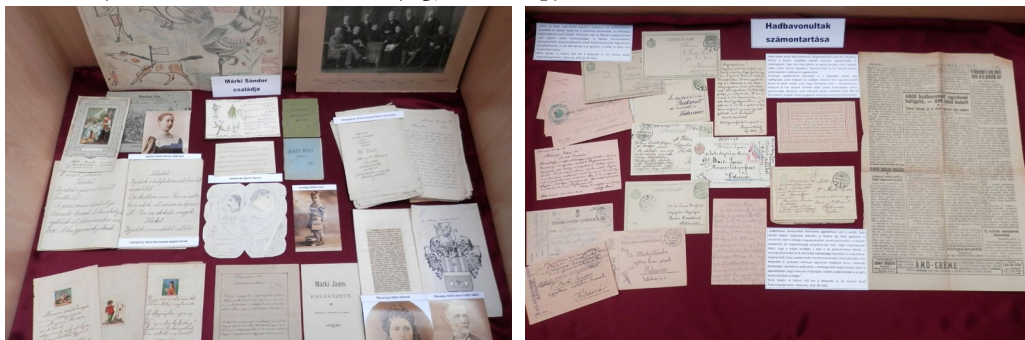
A dokumentumoknak külön jelentőséget ad, hogy Márki Sándor éppen az 1914/15-ös tanévben lett rektor, így nem véletlen, hogy az első világháború első évéből rendelkezünk a legtöbb adattal a Ferenc József Tudományegyetem hadi szereplésére vonatkozóan. A történelmi fordulópont jelentőségét átérzve rendkívül körültekintően dokumentál-

⁵ *Contenta Doktori Repozitórium* elérhetősége: <http://doktori.bibl.u-szeged.hu/> [2016.06.07.]

⁶ *UnivHistória* adatbázis elérhetősége: <http://opac3.bibl.u-szeged.hu/szteda/univ> [2016.06.07.]

ta az egyetem személyzetére és intézményére nehezedő terheket, már a kezdet kezdetén megfogalmazva azt a szándékát, hogy emlékkönyvet szerkeszt az egyetem világháborús hőseinek tiszteletére. Ennek a célnak a megvalósítása érdekében több kolozsvári napilapban tett közzé felhívást a bevonultakhoz és azok családtagjaihoz, hogy nyomon követhesse sorsukat, feljegyezhesse teljes névsorukat. Összességében tehát rendkívül gazdag forrásegyüttesből tudunk tájékozódni Márki Sándor feljegyzéseinek köszönhetően; újságkivágások, felhívására megküldött levelek, tábori levelezőlapok, gyászjelentések, életrajzok, fényképek pontos helyzetképet festenek az egyetem háborús hétköznapjairól. (2. kép)

A részleges (1914. július 26.) és általános (1914. július 31.) mozgósítások elrendelésekor a hallgatók a nyári szünidőt élvezték, nem álltak az egyetem közvetlen kötelékében, ráadásul a hiányos katonai nyilvántartások miatt sem lehetett tudni hányan és hová vonultak be. Márki kimutatásaiból azonban kiderül, hogy a korábbi tanév zárásakor 2119 hallgatója volt az egyetemnek, akik közül összesen kb. 880 hallgatót hívtak zászlók alá. Karok szerinti megoszlásban: 519 jog-, 255 orvostan-, 80 bölcsész-, 26 természettudományi karos hallgatót számolt össze. Augusztus elsején már bevonult a tanársegédek, gyakornokok, egyetemi altisztek és szolgák nagy része is, aminek következtében az egyes intézetekben elhelyezett, igen nagy értéket képviselő gyűjtemények őrzetére nem maradt személyzet. Toborzásnak is helyt adott Márki Sándor rektor, amikor az akadémiai önkéntesek altiszti iskolájába való jelentkezésre szólította fel az ifjúságot 1914. szeptember 12-én. Tekintettel a jelentkezők nagy számára november 2-án kérte a honvédelmi minisztériumot, hogy Kolozsváron is állítson fel altiszti iskolát mint „*egyetemi és jelentékeny helyőrségű városban*”. A háború kitörésekor, a tanév első félévében 1216 hallgatója (egy évvel korábban 2302), a második félévben 1077 hallgatója (egy évvel korábban 2119) volt az egyetemnek. Mindemellett ezernél is több diák jogviszonya érvényben maradt, így összességében a létszám 2200 körül volt továbbra is, amely adat jól illusztrálja a kolozsvári egyetem jelentőségét a korabeli magyar felsőoktatás palettáján. Márki Sándor rektor a második félév megnyitásakor a besorozott hallgatóktól azt kérte, hogy az előadásokat fokozott szorgalommal látogassák, minden erejüket tanulmányaikra fordítsák, hogy húsvét után testtel, lélekkel a hazának és a királynak lelkes és vitéz katonái lehessenek. A be nem sorozottaktól, akik szabályszerűen folytatták tanulmányaikat, elvárta, hogy kötelességérzetben versenyezzenek a csataterén küzdő társaikkal. A második félév befejezése nélkül 117 hallgató vonult be 1915 májusában Márki Sándor feljegyzései alapján.

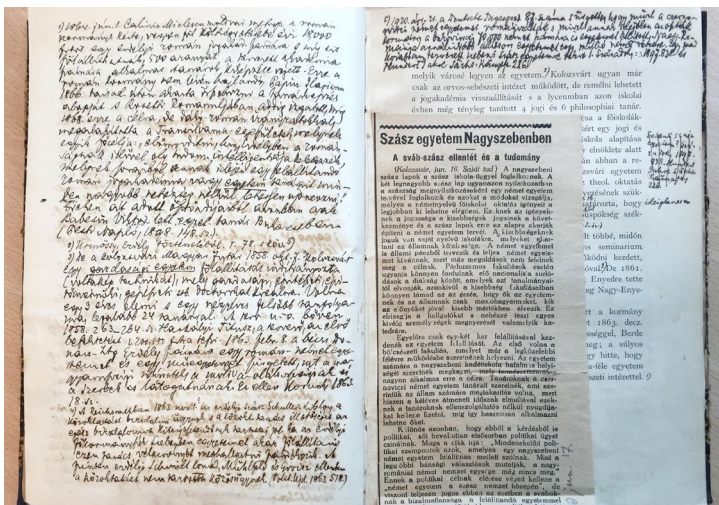
1–2. kép

Márki Sándor történészprofesszor hagyatéki anyagából rendezett kiállítás két tárlója (2015. március)

Az egyetemi hadifoglyok állapotáról, a megsebesült, megbetegedett tanítványairól szintén folyamatosan tájékozódott, annál is inkább, mert az egyetem klinikáin, vagy katonai tartalékkórházakká átalakított más helyiségeiben is sok ezer sebesült lábadozott. A sebesült és beteg katonák első csapata 1914. szeptember 2-án érkezett a klinikákra a galíciai és a kolomeai csatáerről. Eleinte 400-at, majd az egyetemi Kór- és Gyógyosztani, illetve a Pasteur-intézetnek kórházi célokra való átengedése után még 600-at, összesen 1000 ágyat bocsátott a sebesültek és beteg katonák befogadására. Emellett a járóbetegek kezeléséről is gondoskodott, a klinikákon és a Pasteur-intézetben decembertől fogva a tanév végéig összesen 5390 sebesült és beteg katona (köztük 286 tiszt) részesült kezelésben. Ezek közül – Márki precíz számadásai alapján – 2233 meggyógyult, 1975 „javultan” ment át más kórházba vagy szabadságra, 126 pedig elhunyt.

Az egyetem hősi halottainak számbavételét és a róluk való tisztos megemlékezést a kezdetektől fogva szintén szívében viselte a professor. A családtagokhoz intézett felhívás eredményeképpen és egy megemlékező kötet összeállítása reményében gondosan borítékokba rendszerezett dokumentumokat állított össze, amelyek a hagyatéki MS 175 a/b jelzete alatt lelhetők fel. Ezek a levelezések és a napilapokból kiollózott katonai híradások képezték alapját a Márki által kiadott, különnyomatban található lajstromnak is,⁷ amely az összes egyetemi kötelékhez tartozó hadbavonultat vette számba. A 2236 ifjú közül 109 halt hősi halált az első évben, valamint kézirással kiegészített listája szerint további 116 halotról szerzünk tudomást a következő évekre vonatkoztatva. A nyilvántartást Márki Sándor a háború végéig vezette, az első év nyomtatásban megjelent névsorát további hozzáfűzött lapokon kézirásával egészítette ki egy saját példányban. A több ezer nev tartalmazó füzet MS 180 jelzettel szerepel a Klebelsberg Könyvtár katalógusában.

A századforduló magyar történetírásának talán leghaladóbb és legtermékenyebb képviselőjének, Márki Sándornak a hagyatéki dokumentumaira támaszkodva a Klebelsberg Könyvtár Egyetemi Gyűjteménye két kiállítással is bekapcsolódott a világháborús meg-

3. kép
Márki Sándor egyetemtörténeti munkájának saját
kézirásával és kiegészítésével ellátott példánya hagyatékából

7 MÁRKI 1915.

emlékezések sorába. Márki Sándor világháborús szerepléséről gyűjtött dokumentumai mellett egész egyénisége, rendkívül termékeny munkássága és egyetemtörténeti érdeklődése is indokolttá teszi a neki szentelt figyelmet. Munkássága ugyanis szorosan illeszkedik egyetemtörténeti törekvéseibe, mindig szem előtt tartva az Alma Mater históriájának pontos dokumentálását. A nyomtatásban is megjelent egyetemtörténetét⁸ értékes hozzáfűzésekkel egészíti ki a hagyatékában MS 365 jelzettel őrzött egyik személyes példányán, azzal a nyilvánvaló szándékkal, hogy a későbbiek során új, teljesebb egyetemtörténeti dokumentumot jelentessen meg. Bár a történészprofesszor által tervezett munka csakúgy, mint a világháborús hősöknek szentelt emlékalbum nem jött létre, a sok összegyűjtött adat nem veszett el, az így lerakott alapokon nyugszik a Szegedi Tudományegyetem historikus feltárására irányuló munka. (3. kép)

Szent-Györgyi Albert-gyűjtemény

Az Egyetemi Gyűjtemény másik legtekintélyesebb állománya a Szent-Györgyi Albert-gyűjtemény, amely részben itthoni forrásokból származó dokumentumokból, részben az Amerikai Egyesült Államokból hazakerült hagyatéki anyagból tevődik össze. Zallár Andor (1928–2006), a Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem Központi Könyvtárának egykori igazgatója 1992-ben, a Soros Alapítvány támogatásával – Szent-Györgyi özvegyének meghívására – Woods Hole-ba utazott. Itt élt és dolgozott a Nobel-díjas magyar tudós, miután 1947-ben az USA-ba távozott. Seven Winds-nek nevezett házában Zallár – Szent-Györgyi segítségével – napokig tanulmányozta a hátrahagyott dokumentumokat. A kiválogatott anyag 1993-ban érkezett meg Szegedre. Miután 2004-ben az Általános Orvostudományi Kar Központi Könyvtára mind szervezetileg, mind helyileg beintegrálódott az Egyetemi Könyvtár keretébe, a Szent-Györgyi-gyűjtemény is ide került. A dokumentumok jelenleg két helyen tekinthetők meg. (4. kép)

2007-ben az Általános Orvostudományi Kar Dékáni Hivatalában (éppen abban az épületben, amelyben kiköltözéséig a kar Központi Könyvtára működött) felavatták a Szent-Györgyi-emlékszobát, amelyben állandó kiállítás keretében, előzetes bejelent-

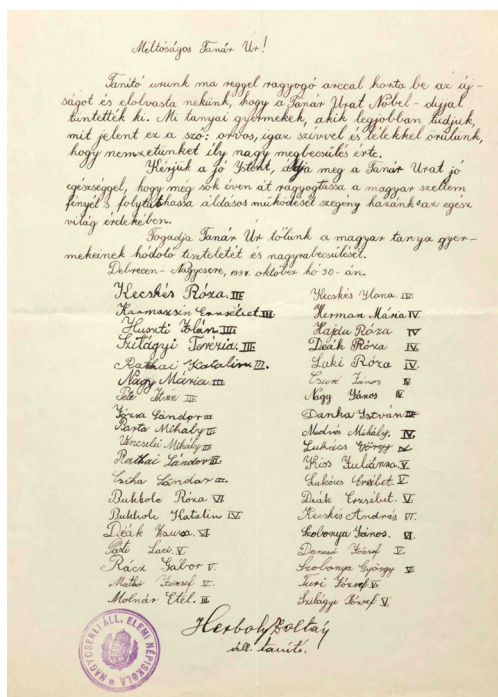
4. kép

A Szent-Györgyi Albert-gyűjtemény anyagából a Nobel-díj átvételének 75. évfordulója alkalmából rendezett kiállítás egyik tárlója (2012. március–augusztus)

⁸ TÖRTÉNET 1896.

kezés után tekinthetők meg a gyűjtemény kifejezetten tárgyi darabjai. A teljesség igénye nélkül ezek a következők: 1) Emlékérmek és díszdiplomák. 2) Vinkler László neves szegedi festőművész portréja, amely laboratóriumába helyezi a tudóst. 3) Szentgyörgyi István Corvin-koszorús szobrászművész életnagyságú bronz arcreliefje. Mind a mai napig ez az egyik legjobban sikerült Szent-Györgyi-arcmás (profilábrázolás). A plakett 1937-ben készült a Nobel-díj odaítélésének emlékére, a munka kivitelezésére a szegedi egyetem kérte fel a jeles budapesti szobrászt. 4) Egy kristályos C-vitamint tartalmazó kapszula bársony alapba mélyesztve, finoman cizellált fakeretben. A bársonyra helyezett címkén a következő felirat áll: „C. vitamin / fűszerpaprikából előállította: / Dr. Szent-Györgyi Albert / egyet. ny. r. tanár”. Miután Szent-Györgyi felfedezte, hogy a paprika a C-vitamin valószínű tárháza, az Orvosi Vegytani Intézet feldolgozó üzemé alakult. Munkatársak és családtagok egyaránt kivették részüket a munkából. A Szent-Györgyi ötlete alapján készített paprikalényerő centrifuga segítségével, viszonylag rövid idő alatt, olcsón három és fél kilogramm kristályos C-vitamint sikerült előállítani a korábban több mázsa mellékveséből kinyert grammokkal szemben. 5) Szent-Györgyi különféle használati tárgyai: íróasztal, írógép, mikroszkóp, szemüveg, díszdoktori öltözék. Az említett tételekből az érmek, a díszdoktori oklevelek, a szemüveg és az öltözék az amerikai hagyatékból származik.

A gyűjtemény írásos, tanulmányozásra alkalmas dokumentumai az Egyetemi Gyűjtemény keretei között tekinthetők meg. Talán a legérdekesebb ezek közül az a több száz üdvözlő levél, amelyet Szent-Györgyi a Nobel-díj elnyerését követően kapott. (5. kép)(Kis számban táviratok is fennmaradtak.) Ezeket a rádió mikrofonja előtt köszönte meg a tudós 1937. október 6-án. Mint mondta, annyi gratuláló levelet és táviratot kapott, hogy ha ezeket szíve szerint mind megválaszolná, másra már nem is maradna ideje. „Tanácstalanságomban a rádió igazgatóságához fordultam, hogy engedjen ide néhány percre a mikrofon elé, hogy így mondhassak köszönetet az én magyar testvéreimnek, akik az én örömet és boldogságomat velem megosztották és ezzel megsokszorozták.”⁹ Az üdvözlések a magyar társadalom legkülönbözőbb rétegeiből és korosztályától érkeztek: „Köszöntenek a legkisebbektől a legöregebbekig, a Lakner bácsi gyermekszínházának közönségétől, a falusi köröktől, az egyszerű munkástól társadalmunk vezetőiig és vezető intézményeiig. (...) Úgy érzem magamat, mintha a szeretetnek és a becsülésnek ellenállhatatlan árja ragadott volna magával, mintha ez nem is az én ünnepem lenne, hanem a mi magyar testvériségünk családi

5. kép

Tanyai kisdíjakok Szent-Györgyi Alberthez írt köszöntő levele a Nobel-díj elnyerése alkalmából.
A gyűjteményben található számos gratuláló levél egyike

⁹ SZENT-GYÖRGYI 1937.

ünnepe.”¹⁰ Abban, hogy ezek a levelek fennmaradtak, valószínűleg nem kis szerepet játszott Daday András (1899–1973), az Orvostudományi Kar magántanára, aki gratuláló levelében a következőket írta: „Legyen szabad ez alkalommal azt a kérésemet is előterjeszteni, hogy a Nobel-díjjal kapcsolatos összes írásos megnyilatkozásokat megőrizni szíveskedjék, hogy az egykor a szegedi orvostörténelmi múzeum legértékesebb részét képezhesse.”¹¹ Daday lényegében illetékesként kérte Szent-Györgyit a dokumentumok megőrzésére, hiszen 1933-ban a „Fejezetek a magyar orvostörténelemből, különös tekintettel közegészségügyünk kialakulására” tárgykörből minősítették magántanárrá. 1938/39-ben kísérletet is tett egy orvostörténelmi múzeum felállítására a szegedi egyetemen – talán éppen Szent-Györgyi Nobel-díjjal kapcsolatos dokumentumainak közszemlére bocsátása kapcsán –, ám kezdeményezése valamilyen okból kifolyólag nem bizonyult hosszú életűnek. Vélhetőleg Daday kérésének köszönhetően maradt fenn az a nagyméretű, vaskos album is, amelybe beragasztva megtalálhatjuk a díj odaítélését követő néhány hónapban megjelent sajtócikkek fontosnak, megőrzendőnek ítélt kivágatait. Az albumot végigböngészgetve kirajzolódik előttünk a szegedi Nobel-díj teljes krónikája. A kötet – a benne található bejegyzés alapján – korábban az MTA könyvtárának állományában volt, 1988-ban adták át a szegedi orvosegyetem könyvtárának. A gyűjtemény részét képezi még a Szent-Györgyi által írt könyvek és folyóiratcikkek (különlenyomatok és fénymásolatok) sokasága – csaknem hiánytalanul, miután az amerikai évek alatt született publikációk szintén hazakerültek. Végül, de nem utolsó sorban kiemelendők a Szent-Györgyiről készült fényképek, amelyek gazdag életútjának legkülönbözőbb állomáshelyein és életeseményein örökítik meg a tudóst. (6. kép)

Talán nem érdemtelen megemlíteni, hogy Szabó Tibor (1922–1997) és Zallár Andor, a Központi Könyvtár egykori szerzőpárosa két kötetet is összeállított Szeged Nobel-díjasára, valamint magára a gyűjteményre vonatkozóan. Az egyik: *Szent-Györgyi Albert Szegeden és a Szent-Györgyi gyűjtemény* (Szeged, 1989.), a másik: *Essays and scientific papers of Albert Szent-Györgyi* (Szeged, 1991.). Az utóbbi bibliográfia, Szent-Györgyi műveinek tételes felsorakoztatása évek szerinti bontásban.

2012-ben – abban az esztendőben, amikor a város és az egyetem Szent-Györgyi Nobel-díjának 75. évfordulóját ünnepelte – az Egyetemi Gyűjtemény nagyszabású kiállítást rendezett a hagyatéék anyagára építve. Ezt egymást követően három helyszínen tekinthette

6. kép

A Szent-Györgyi gyűjteményben őrzött cikk-kivágatos album egy oldala. Az album a szegedi Nobel-díj krónikája

7. kép

A Szent-Györgyi-emléksoba

¹⁰ SZENT-GYÖRGYI 1937.

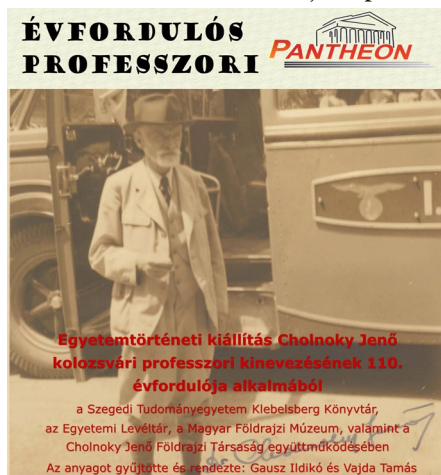
¹¹ Daday András levele Szent-Györgyi Alberthez a Nobel-díjjal kapcsolatos írások megőrzéséről. SZABÓ-ZALLÁR 1989. 201.

meg a közönség: először a Klebelsberg Könyvtár nagy előadójában (az egyetem ez alkalomból rendezett konferenciájához csatlakozó kiállítás részeként), majd néhány hétig a könyvtár átriumában, végül az MTA Szegedi Akadémiai Bizottság székházban, ez utóbbi helyszínen elsősorban idegenforgalmi látványosságként, kiegészülve a Szent-Györgyi emlékszoba anyagával és egyéb érdekességekkel. (7. kép)

Azzal a céllal, hogy a Szent-Györgyi-gyűjtemény szélesebb körökben is ismertté válhasson, a könyvtár erőteljes digitalizálási projektbe kezdett, amely lassan a végéhez közeledik. A közeljövőben, reményeink szerint, megtörténik a most már elektronikusan is hozzáférhető dokumentumok adatbázisba rendezése, metaadatolása.

* * *

Fentebb – a két hagyaték kapcsán – már szó volt az *Évfordulós Professzori Pantheon*ról, az Egyetemi Gyűjtemény több évtizedre visszanyúló hagyományos kiállítás-sorozatáról. Az évente néhány alkalommal jelentkező megemlékezések az Alma Mater egykori professzoraihoz köthető jubileumok kapcsán kerülnek megszervezésre, ezzel is példát mutatva a Szegedi Tudományegyetem ifjabb generációinak. Ezek a rendezvények ahhoz is hozzájárulnak, hogy az Egyetemi Gyűjtemény bekapcsolódhasson az egyetem és a város vérkeringésébe, szoros együttműködést építve ki az érintett tudományterületek képviselőivel. Az installációk kivitelezése gyakorta kifejezetten ezek felkérésére történik, egy-egy konferencia kísérő eseményeként. A szervezésben és az anyaggyűjtésben általában hathatós, szíves segítséget nyújtanak a családtagok is különféle dokumentumok – legfőképpen fényképek – felajánlásával, amelyek a későbbiekben a gyűjtemény állományát gazdagítják. A 2015/16-os tanév első félévében két kiállítás váltotta egymást a könyvtár átriumában: Cholnoky Jenő kolozsvári geográfus professzor kinevezésének 110. évfordulója alkalmából az Egyetemi Levéltár, a Magyar Földrajzi Múzeum, valamint a Cholnoky Jenő Földrajzi Társaság együttműködésével. (8. kép) Imre József szegedi sebészprofesszor születésének 85. évfordulója kapcsán a Petri Tanítványok Baráti Körével karöltve. (9. kép)

8. kép
Cholnoky Jenő földrajzprofesszor tiszteletére
rendezett kiállítás nyitó plakátja (2015. november)

9. kép
Az Imre József-kiállítás megnyitó ünnepsége a könyvtár átriumában

* * *

Külön említést érdemel még a gyűjtemény munkatársainak különböző egyetemtörténeti kiadványokban való részvétele. A legutóbbi ilyen irányú, nagyobb volumenű munka a 2015 februárjában napvilágot látott *Tudástár* sorozat 8. kötete. Az „*Egyetemtörténeti fotóalbum*” címet viselő összeállítás egy páratlan válogatással járul hozzá a Szegedi Tudományegyetem történetéhez, hiszen a témában ugyan már számos monográfia napvilágot látott, de ez az első, amely fényképekre épülve teszi ezt. A képanyag alapvetően az Egyetemi Gyűjtemény fényképtárára épül, amelyben több ezer, egyetemtörténeti szempontból ma már unikális értékkel bíró felvétel található. A képek segítségével egy nagyívű, az 1581-es jogelőd egyetem alapításától napjainkig tartó fejlődésnek lehetünk tanúi, amelynek során a kezdetben két karral rendelkező intézmény egy tizenkét karral bíró, nemzetközi rangú univerzitássá nőtte ki magát. A kötetet színesítik még a szegedi Móra Ferenc Múzeum állományából kiválasztott fotográfiák, továbbá magánszemélyek ajándékai, amelyek – a kiállítárendezésekhez felajánlott képekhez hasonlóan – hozzájárultak az archívum gazdagításához. (10. kép)

10. kép

Az Egyetemi Gyűjtemény összeállításában napvilágot látott egyetemtörténeti fotóalbum néhány oldala

* * *

Összességében tehát az Egyetemi Gyűjtemény így tölti be küldetését: gyűjteni, megőrizni és szolgáltatni a Szegedi Tudományegyetem történetével kapcsolatos dokumentumokat, átörökítve ezzel az Alma Mater falai között teremtődött értékek emlékezetét a jövő nemzedékek számára.

KÉPJEGYZÉK

1–10. kép SZTE Klebelsberg Kuno Könyvtárának Egyetemi Gyűjteménye

IRODALOM

- MÁRKI 1915 MÁRKI Sándor: *A háború első éve a Kolozsvári M. Kir. Ferencz József Tudományegyetemen*. Kolozsvár, 1915.
- SZABÓ–ZALLÁR 1989 SZABÓ Tibor – ZALLÁR Andor: *Szent-Györgyi Albert Szegeden és a Szent-Györgyi gyűjtemény*. Szeged, 1989.
- SZENT-GYÖRGYI 1937 SZENT-GYÖRGYI Albert professzor önvallomása. *Magyar Hírlap*, 1937. november 7. 1–2.
- TÖRTÉNET 1896 *A kolozsvári Magyar Királyi Ferencz József Tudomány-Egyetem története és statisztikája az Egyetem ezredéves országos kiállítása alkalmából kiadva*. Kolozsvár, 1896.

Centre of University Studies
University Collection of the Klebelsberg Kuno Library, University of Szeged
by Ildikó Gausz – Kornélia Pap
(Summary)

The University Collection of the University of Szeged is presented by two associates of the Klebelsberg Library. After introducing the main activity, the scope and the database of the collection, two inherited property is discussed which have a particularly significant aspect in terms of university history. Historian Sándor Márki is considered the founder of the university history research of the University of Szeged, and contributed to the creation of the collection with numerous diverse activities and documents. Albert Szent-Györgyi Nobel winning scientist of Szeged, has a legacy of unique value to both the University of Szeged and confirming the city's scientific reputation.

(A szöveget Molnár Dávid fordította.)